

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Mit Frisprog og 'de saarede Hjerter'", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_684-com-shoot-idm62.pdf (tilgået 04. juni 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

mægtige mænd, stormænd.

undertvinger, får magt over.

dybdens.

talt til.

højt, i bedste fald.

lystig, gemytlig.

svarer til 160 sider; ét ark svarer til 16 sider i oktavformat.

efter den mest nøje overvejelse.

fuldstændigt; systematisk.

her: alterbog og kirkeritual (dvs. ritualbog).

først og fremmest.

her: alterbog og kirkeritual (dvs. ritualbog).

rigtignok, sandelig.

række af udgivelser.

her: alterbog og kirkeritual (dvs. ritualbog).

blot.

erklæring.

nødvendigvis.

dvs. J.P. Mynster; han var præst i Spjellerup i årene 1802-1811.

velsagtens.

skoledreng.

høflighed.

særdeles indflydelsesrig.

i et vanskeligt forhold.

urimelig; uredelig.

gøre for.

bandlysninger.

(det er) ganske vist, unægteligt.

misforståelse.

selvfølge.

hensigtsmæssigt; vellykket.

sædvanligvis.

hverken.

velsagtens, formodentlig.

dvs. hartad, næsten.

med henblik på.

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

mindede.

udfoldede.

allerede.

fremført.

ånds- og trosfrihed, se også kommentaren til "Samvittigheds-Tvang".

bekæmpe.

let, sagtens.

forklarede.

trussel om tab (fratagelse) af embede.

hele vejen igennem.

bekæmpede.

foran.

lovhjemmel.

pavevælde; tvangsherredømme.

velsagtens.

redegøre for, forklare.

tvangen mht. tro og overbevisning (negativ formulering af tidens begreb "Samvittigheds-Frihed", jf. Rasmussen 2009, s. 16 f. samt note 381).

det læsende publikum, den lærde verden.

åbenlyst, tydeligvis.

regne med, stole på.

i tankerne (som skjult hensigt).

påføre ved list.

synes, fremstå.

åbenlyst, tydeligvis.

hvad enten.

åbenlyst, tydeligvis.

(vil det) mon herefter ske.

respektable; anstændige.

da.

alteret.

endda, endog.

Grundtvig hentyder til kong Frederik Vilhelm 3.'s indførelse af en fælles liturgi ('agende') for lutheranere og reformerte i Preussen i 1822. Påtvingelsen af denne liturgi blev mødt med stor protest fra især de gammellutherske præster og gav anledning til en omfattende strid (den såkaldte 'Agende-Streit'). Regeringen forfulgte de menigheder, der ikke ville antage det nye ritual og idømte dem fængselsstraffe og bøder. Det gik bl.a. ud over de lutheranere, som i 1835 havde løsrevet sig fra statskirken og dannet en luthersk frikirke i det preussiske Schlesien. Grundtvig spejlede sig i disse begivenheder og frygtede, at de grundtvigske præster i Danmark kunne komme til at stå i en lignende situation i forbindelse med vedtagelsen af et nyt forordnet kirkeritual i Danmark (Rasmussen 1996, s. 177, og Baagø 1958, s. 292 f.)

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

fremkalde, aftvinge.

ganske vist.

redde den ydre anseelse.

bestemt.

mærkbart, grundigt.

løbebane, karriere.

frelsessag.

særegne, ejendommelige.

sigter til valgfrihed mellem to sæt formularer, de gamle fra *Kirke-Ritualet* 1685 og Mynsters nye forslag. Grundtvig ønskede, at de "gammeldags" troende præster kunne fortsætte med at benytte de gamle formularer i ritualerne for både dåb, nadver og konfirmation, se Rasmussen 1999, s. 155 ff.

ved stænderforsamlingen i Roskilde.

trofrihed, se også kommentaren til "Samvittigheds-Tvang".

sprænglærde.

i hvert sogn for sig.

dem uden indflydelse; de troendes (Guds børn).

tilsyneladende.

undtagen, bortset fra.

meninger og stemninger netop dannes i dagspressen.

afgjort.

kigget i, dvs. læst overfladisk.

begrundet; rimeligt.

andet end, bortset fra.

beregning.

generelle; udbredte.

må nu være (optativ).

den dybe sorg.

ånds- og trofrihed, se også kommentaren til "Samvittigheds-Tvang"

sjælefred.

kan blot spotte (optativ).

forlod.

Anvendt litteratur

- Baagø, Kaj (1958) *Magister Jacob Christian Lindberg. Studier over den grundtvigske bevægelses første kampe*. København
- *Danmarks Og Norgis Kirke-Ritual* (1685). København. Anvendt i den digitaliserede udgave fra Nasjonalbiblioteket
- *Kirke-Ritualet* 1685, se *Danmarks Og Norgis Kirke-Ritual* (1685)

- Rasmussen, Jens (1996) *Kampen for indflydelse i statskirken. Nicolai Faber – Fyns biskop 1834-1848. Studier i statskirkens organisation, bispeembede, præstestand og menighedsliv*. Odense
- Rasmussen, Jens (1999) *J.P. Mynster. Sjællands biskop 1834-1854. Kampen for en rummelig kirke. Forholdet til N.F.S. Grundtvig og Grundloven*. Odense
- Rasmussen, Jens (2009) *Religionstolerance og Religionsfrihed. Forudsætninger og Grundloven i 1849*. Odense